

Kulturmiljølovutvalget

Deres ref

Vår ref

Dato

22/7473-3

26. januar 2023

Invitasjon til å komme med skriftlige innspill til kulturmiljøutvalget

Vi viser til brev fra kulturmiljølovutvalget av 23. desember med invitasjon til å komme med skriftlige innspill.

Kommunal- og distriktsdepartementet støtter at det utarbeides en ny kulturmiljølov. Den gjeldende kulturminneloven er gammel, og lovreguleringen kan forbedres på mange felter. Kommunal- og distriktsdepartementet er ansvarlige for plan- og bygningsloven. Denne loven har en rekke grenseflater mot ivaretagelse av kulturmiljø. I mandatets punkt 2.1 *Mål og føringer* framgår at kulturmiljølovutvalgets utredning har som mål å sikre god samordning med tilstøtende regelverk, herunder plan- og bygningsloven. Kommunal- og distriktsdepartementet understreker viktigheten av en slik samordning.

Vi ønsker å peke på noen forhold utvalget kan være oppmerksom på.

Samordning i plansaker

En samordning mellom kulturminneloven og plan- og bygningsloven er viktig både for saksbehandling og materielt innhold ved arealforvaltning i kommunene. I mandatets punkt 2.2 bokstav c *Forholdet til plan- og bygningsloven* framgår at utvalget skal vurdere om dagens avgrensning mellom kulturminneloven og plan- og bygningsloven er hensiktsmessig for å ivareta kulturmiljøverdier, og påpeke eventuelle problemstillinger på dette området.

Plandelen i plan- og bygningsloven har vært et viktig redskap for å verne kulturminnemiljøer. Vern av kulturminner skjer gjennom vedtak etter kulturminneloven, som så følges opp ved bruk av hensynssone båndleggingssone i kommunal arealplanlegging. I dagens system er det ikke mulig for kommunene å regulere arealer til bevaring. Dette er typisk bygninger som kan ha lokalhistorisk verdi, men som ikke er av en slik karakter at de oppfyller kriteriene for å kunne oppnå fredning etter kulturminneloven. Kommunal- og distriktsdepartementet mener

det er behov for større klarhet i hvilke kulturminneverdier som oppfyller kriteriene for fredning, samt en klarere rolle- og ansvarsfordeling mellom kulturminnemyndighetene og planmyndighetene. Dette gjelder blant annet mulighetene kommunene har til å kunne bevare lokasjoner som ikke oppfyller kriteriene for legalfredning, men som anses å ha lokalhistorisk verdi.

Når det gjelder legalfredete kulturminner gis planer en viss forrang foran kulturminnevernet, jf. kulturminneloven § 8 fjerde ledd. Det kreves en form for samtykke fra kulturminnemyndighetene for at kommuneplanens arealdel skal gis forrang, men hva som kvalifiserer til samtykke er noe uklart. Det kan også stilles spørsmål ved hvorfor det i kulturminneloven § 8 fjerde ledd er gitt ulik bestemmelse for reguleringsplaner og kommuneplanens arealdel på dette punktet.

Kulturminneloven § 22 legger opp til at fredningsvedtak for nyere tids kulturminner etter kulturminneloven skal samordnes med planmyndighetenes arbeid. Bestemmelsen sikrer dialog og at det kan finnes omforente løsninger. Kommunal- og distriktsdepartementet mener imidlertid det er behov for større klarhet i hvilke kulturminneverdier som oppfyller kriteriene for fredning, samt en klarere rolle- og ansvarsfordeling mellom kulturminnemyndighetene og planmyndighetene. Det vises blant annet til det som er sagt over om bevaring.

Vedtak om fredning etter kulturminneloven kan influere på planlegging og prosjektutvikling på en uforutsigbar og potensielt konfliktfylt måte. Kulturminneloven bør derfor i større grad tydeliggjøre hvilke kulturminner som faller innenfor lovens virkeområde, slik at det gjennom kommunenes avveining av vern av kulturminner og kulturmiljøer mot vekst og endring gjennom planer, blir mindre konfliktfylt. De fleste reguleringsplaner vil berøre kulturminner i større eller mindre grad, og all den tid alle kulturminner skal vernes som ledd i en helhetlig miljø- og naturressursforvaltning, vil det romme store interessekonflikter som i plan- og bygningsloven skal håndteres gjennom medvirkning og samordning.

Samordning i byggesaker

Krav som følger av annet regelverk skal ivaretas gjennom bygningsmyndighetenes plikt til samordning med andre myndigheter, se pbl § 21-5. Byggesaksforskriften § 6-2 angir hvilke myndigheter som er omfattet av kommunens samordningsplikt, og kulturminnemyndighetene er en av disse. Er et byggetiltak betinget av tillatelse, samtykke eller uttalelse fra en samordningsmyndighet, og dette ikke er innhentet på forhånd og sendt inn sammen med byggesøknaden, skal kommunen forelegge saken for denne myndigheten. Sektormyndigheten må fatte avgjørelse eller avgi uttalelse innen fire uker, gjør de ikke det kan kommunen avgjøre byggesaken når fristen er utløpt.

Kommunene behandler ca. 90.000 byggesøknader hvert år. Det er viktig at alle krav til byggetiltak i størst mulig grad følger plan- og bygningslovens system. Ivaretagelse av krav fra særlovsmyndigheter forutsetter prosesser som er integrert på en god måte med prosessene etter plan- og bygningsloven, ulike krav og prosesser vil ytterligere komplisere byggesaksprosesser. Ivaretagelse av kulturmiljø i byggesak bør derfor enten følge direkte av

PBL, eller reguleres med klare hjemler i kulturmiljøloven og håndteres gjennom samordning som nevnt over.

Krav om utbedring av bevaringsverdige bygninger m.v.

Det følger av mandatets punkt 2.2 bokstav I at utvalget skal drøfte om lovforslaget i større grad enn dagens kulturminnelov bør ha egne virkemidler mot såkalt «spekulativt forfall». Regler om dette følger i dag av byggesaksforskriften kapittel 19, gitt med hjemmel i planog bygningsloven § 31-4.

Hvis utvalget mener slike regler bør videreføres eller utvides, bør det gjøres i en ny kulturmiljølov i stedet for i plan- og bygningsloven.

Med hilsen

Christoffer Sandvik Engelsøy (e.f.)
avdelingsdirektør

Endre Rudi
førstekonsulent

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer